herpy

GECKOR

Peters' spotted gecko

Geckolepis maculata

En liten, nattaktiv trädlevande gecko från nordvästra Madagaskar med oproportionerligt stora fjäll som lossnar vid ett fast grepp, så att djuret kan smita från en fiende. Den är härdig i terrariet men skör att hantera och lämpar sig bäst för att betraktas.

Familj: Gekkonidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**8-13 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**7-10 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Torrskog och regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**20-24 °C**
Värmeplats	**27-29 °C**
Temperatur, natt	**17-21 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter och färdigfoder**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**60-90 dagar** vid 25-28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Geckolepis maculata är en liten, kraftigt byggd gecko med stort huvud, stora ögon med vertikal pupill, kraftiga lemmar och häftlameller under tårna. Grundfärgen är grå till beige med mörkare fläckar, band eller ränder, och de stora fjällen har en tydlig, skimrande glans. Det vetenskapliga artnamnet kommer av latinets *macula*, som betyder fläck, och syftar på den fläckiga teckningen.

Det säregna är huden. Om djuret fångas kan fjällen och ett lager av huden lossna, så att geckon glider ur greppet och lämnar rovdjuret med en munfull fjäll. Det är ett försvar och inte en sjukdom. Fjällen växer ut igen, och efter en tid går de nya inte att skilja från de ursprungliga, men arten är mycket skör att hantera.

Arten beskrevs 1880 av Wilhelm Peters. Släktet *Geckolepis* har svår taxonomi, eftersom fjällmönstren varierar och genetiska undersökningar har avslöjat flera kryptiska arter. *G. humbloti* från Komorerna återinfördes 2016 som egen art, och *G. megalepis* från kalkstenstinnarna i Ankarana beskrevs 2017. Den exakta avgränsningen av *G. maculata* anses fortfarande osäker, så djur i handeln är inte alltid säkert artbestämda.

Totallängden är 8-13 cm inklusive svans, och enstaka djur blir upp till 18 cm. Vikten är inte dokumenterad, och livslängden i fångenskap är 7-10 år.

Utbredning och livsmiljö

Geckolepis maculata finns i nordvästra Madagaskar och på ett antal små öar utanför kusten: Nosy Be, Nosy Komba, Nosy Sakatia, Nosy Mitsio och Nosy Fanihy. Typlokalen är Anfica i nordvästra Madagaskar. Arten förekommer inte på Mayotte, där den ersätts av *G. humbloti*.

Eftersom artens avgränsning är osäker kan äldre fyndangivelser från andra delar av Madagaskar och från Komorerna i själva verket gälla andra arter i släktet.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Släktet *Geckolepis* lever i primär och sekundär skog och i försämrade livsmiljöer, och *G. maculata* lever i skogarna i nordvästra Madagaskar och på de närliggande öarna. Djuret är nattaktivt och klättrar i träd och buskar. På dagen gömmer det sig i springor, bakom bark och i håligheter.

I naturen lever arten mest av insekter men tar också lite nektar och frukt. Klimatet är tropiskt och varmt med hög luftfuktighet, särskilt under regntiden. Mätningar av temperatur och fukt på artens livsmiljöer är inte dokumenterade, så rekommendationerna i skötselavsnitten bygger på erfarenheter från fångenskap och på släktets livsmiljö.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Som absolut minimum ska ett enskilt vuxet djur ha ett terrarium på 30 × 30 × 45 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Höjden är viktigare än golvytan, eftersom *Geckolepis maculata* lever uppe i grenarna. Ett nätlock ger god luftväxling.

Inred med grenar, lianer, korkrör och avsatser på flera höjder och med tätt lövverk, så att djuret kan gömma sig på dagen. Levande växter hjälper till att hålla kvar fukten och ger skydd. Använd ett bottensubstrat av fuktighetshållande, öppen jord eller kokosmull i ett lager på minst 5 cm, gärna med ett lager löv ovanpå, så att ett djur som faller landar mjukt. Ta bort spillning dagligen, och byt ut substratet helt var tredje till fjärde månad.

Öppna terrariet så sällan och lugnt som möjligt. Inredningen ska inte ha vassa kanter eller grov bark som kan riva fjäll av djuret.

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 20-24 °C i större delen av terrariet, och ett litet varmt område högst upp får nå 27-29 °C. På natten får temperaturen sjunka till 17-21 °C. Uppvärmning på natten behövs inte.

Använd en liten, svag värmelampa i ena sidan, gärna styrd av en termostat eller en dimmer, och mät temperaturen med en digital givare precis under lampan och i den svala änden. Undvik keramiska värmeelement och färgade lampor. Ligger temperaturen konstant över 30 °C ska värmen skruvas ned.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten behöver hög luftfuktighet: i genomsnitt 60-80 %. Spraya terrariet på kvällen, så att blad och inredning är fuktiga, och igen på morgonen om det behövs. Djuret dricker droppar från blad och inredning.

Ställ dessutom in en liten skål med friskt vatten, gärna en bit upp på en avsats, och byt vattnet dagligen. Skålen ska ha låg kant, så att ett djur som faller i kan ta sig upp. Substratet och luften ska kunna torka upp lite mellan sprayningarna, annars riskerar du mögel och hudproblem. Mät fuktigheten med en digital hygrometer mitt i terrariet. Är den svår att hålla uppe på natten kan en dimspridare styrd av en hygrostat hjälpa.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv, och inget behov av UVB är dokumenterat. Ändå rekommenderas ett svagt UVB-ljus som säkerhet, eftersom tillskott av kalk och vitaminer inte helt kan ersätta ljuset. Använd ett UVB-rör eller en kompaktlampa för skuggdjur (Ferguson-zon 1), monterad över nätlocket på ena sidan, så att det alltid finns skuggiga områden att dra sig tillbaka till.

UV-ljus går inte genom glas, så ett fönster ger inget UVB men kan göra terrariet för varmt. Ha ljuset tänt omkring 11 timmar på vintern och 13 timmar på sommaren, styrt av en timer, och släck allt på natten. Byt UVB-lampan enligt tillverkarens anvisning, typiskt var sjätte månad.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Huvuddelen av födan är levande insekter: syrsor, gräshoppor, dubiakackerlackor och liknande. Insekterna ska vara något mindre än djurets huvud och pudras lätt med kalk. Ungar och ungdjur får insekter dagligen. Vuxna får insekter två gånger i veckan. Ge så många som djuret äter på 5-10 minuter och ta bort resterna.

Komplettera med ett färdigfoder för fruktätande geckor, som röres ihop till en tjock gröt och serveras i en liten skål högt upp: en till två gånger i veckan till vuxna och två gånger i veckan till ungar. Färdigfodret täcker djurets behov av frukt och vitaminer. Variation är viktig, så växla mellan flera slags insekter. Färdigfodret kan stå framme i två till tre dagar om det hålls fuktigt.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Geckolepis maculata är en blyg, nyfiken nattaktiv gecko som oftast sitter på grenar eller på rutorna på natten. Den blir förhållandevis tam om den får vänja sig vid dig och tar gärna föda från en pincett.

Hantering avråds. Huden är så skör att även ett försiktigt grepp kan få fjäll att lossna, och djuret kan bli stressat. Ska du flytta ett djur, använd ett fint nät eller en liten behållare som du låter djuret krypa in i, och aldrig fingrarna.

Ett par eller två honor kan gå ihop, men fler djur i samma terrarium leder lätt till strider och skador. Hanar får aldrig hållas tillsammans. Det säkraste är att hålla djuren enskilt och bara sätta ihop ett par under avel, med noggrann tillsyn och gott om gömmor.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsskillnaderna är inte närmare beskrivna för *Geckolepis maculata*. Som hos de flesta geckor kan hanen kännas igen på utbuktningen vid svansroten, där hemipenis ligger, när djuret är utvuxet. Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade för arten. Vänta tills djuren är fullvuxna och i god kondition innan du sätter ihop dem.

PARNING

Det finns bara få uppgifter om parning hos *G. maculata*. Hålls en hane och en hona ihop räknar man med att de förökar sig. Sätt dem i ett terrarium med många gömställen, så att honan kan komma undan hanen, och följ de första nätterna noga. Skilj dem åt om hanen är våldsam eller om honan tappar fjäll eller vikt.

Om arten behöver en vintervila för att komma i yngelstämning är inte dokumenterat.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Arten är äggläggande. Antal ägg per kull, intervall och äggläggningsplats är inte dokumenterade för *G. maculata*; siffrorna i faktarutan är skattningar lånade från geckor i allmänhet och ska tas med förbehåll. Många geckor limmar fast äggen på en yta, till exempel under bark, bakom kork eller på bladen.

Ge honan en liten äggläggningslåda med fuktig kokosmull eller sphagnum och många vågräta ytor i terrariet, och kontrollera dagligen efter ägg. Se till att det finns gott om kalk och insekter under hela säsongen, så att honan inte töms på kalk.

INKUBATION

Flytta ägg försiktigt och utan att vända dem; sitter de fast på en yta kan hela ytan flyttas. Lägg dem i en liten låda med fuktig vermikulit eller perlit och lufthål i locket, och håll dem vid omkring 25-28 °C.

Inkubationstiden för arten är inte dokumenterad. Värdena i faktarutan, 60-90 dagar vid 25-28 °C, är lånade från geckor av motsvarande storlek och ska tas som en skattning. Låt äggen ligga tills de kläcks eller tydligt är döda.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Det finns inga dokumenterade erfarenheter av uppfödning av ungar av *G. maculata*. Som utgångspunkt behandlas de som små, trädlevande geckor: en liten faunalåda med fuktigt substrat, gömställen och klättermöjligheter, daglig sprayning och små insekter pudrade med kalk varje dag, kompletterat med färdigfoder.

Håll ungarna enskilt eller i små grupper av samma storlek, och skilj dem om det förekommer bett. Hantera dem så lite som möjligt, eftersom fjällen och huden är ännu skörare hos små djur.

Hälsa och vanliga misstag

Geckolepis maculata anses vara härdig, men inga särskilda sjukdomar är dokumenterade för arten. De typiska problemen är desamma som hos andra små geckor och beror oftast på skötseln:

- Förlust av fjäll och hud efter hantering, tryck eller vassa föremål. Undvik att gripa djuret, och ta bort vass inredning.
- För lite kalk och D3-vitamin, vilket ger mjuka ben, darrningar och krokiga lemmar. Använd kalk på insekterna, ett bra färdigfoder och svagt UVB-ljus.
- Konstant blött substrat och dålig ventilation, vilket ger mögel, svamp och hudproblem.
- För hög temperatur, vilket ger stress och bristande aptit.
- Hudrester som sitter fast, särskilt vid för låg fuktighet.

Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret går ner i vikt, inte äter på flera veckor, har stora hudskador eller verkar slött.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.